

քրն, առաջին՝ այն բացարձակ և համեմատական թիւերը՝ զորո հայք այժմ կրնան ընծայել Հայաստանի մէջ, և երկրորդ՝ զորո քրնայան վիճակին գործունէ մի տանիք՝ զաւննք տակաւ առաջադրու համախառնելու նշանակաւ և բարոյական միջոցները միջոցներով և գործադրելով:

Այս երկու կէտերէն առաջինն արդէն քանի մը յօդուածոց նիւթ ըրինք, և մեր ընթերցողք ոչ ևս անպատարապէս պիտի դանդաղանք և թէ արտաքին զործոց նախարարին աշխարհավարութիւնն՝ Եւրոպական թուրքիոյ քրիստոնեայներն անխնայութեան մէջ կը ձգէ:

Քաղաքէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Անգղիական զեռապետութեան կողմէն մասնակցող անձանց զատառան աւարտեցաւ, Բաղմաթիւ մարդիկ կախուեցան, որոց մէջ քանի մ'ալ բարձրատիման անձինք կան: Այս խտուրթիւնը մեծ ազդեցութիւն ըրաւ ժողովրդեան վրայ և մեծ բարեկարգութիւն կը տրեք այժմ գաւառին մէջ:

ՀԱՌԱՊԱՐԱՅԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Քեդրապուրի 9 դեկտ.

Ս. Գիւրգայ աստուծոց կոչուեցին մէջ

կայսրը բաժակ առաջարկեց «Իւր յաւիտենական բարեկամ» Գերմանիոյ կայսեր կենաց. ուրիշ բաժակի մ'առնելու ալ կայսրը «Յուստիան բանակին վրայ գտնուող խոսքով ըսաւ թէ՝ կը փափաքէր որ Ռուսիա խաղաղական ճանրու հետեւէր և այնպէս փառք և բարգաւաճածոք ձեռք բերէր:

Լոնտոն 9 դեկտ. Պ. Կատարթօն երէկ բուռն առեւախտութիւն մ'ըրաւ հարուածելով ըրաւ Սալիսպըրիի գաղափարը ձիւղաթորի Մալթայի և Կիպրոսի վրայ, և ըսաւ թէ արտաքին զործոց նախարարին աշխարհավարութիւնն՝ Եւրոպական թուրքիոյ քրիստոնեայներն անխնայութեան մէջ կը ձգէ:

Լոնտոն 9 դեկտ. Քաղաքէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Անգղիական զեռապետութեան կողմէն մասնակցող անձանց զատառան աւարտեցաւ, Բաղմաթիւ մարդիկ կախուեցան, որոց մէջ քանի մ'ալ բարձրատիման անձինք կան: Այս խտուրթիւնը մեծ ազդեցութիւն ըրաւ ժողովրդեան վրայ և մեծ բարեկարգութիւն կը տրեք այժմ գաւառին մէջ:

Անգղիացի կառավարչին հրատարակած ներդրութեան հետեւանքն այս եղաւ որ փախստեայ գունդերու զօրականներէն շատեր ետ դարձան եկան: Սալայք ներդրութեան մէջ հասկցուած չեն, և երբ որ ձեռք անցնին՝ մահաւոր պիտի պատժուին:

Վիէննա 9 դեկտ. Պաշտօնական տեղեկութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ալպանիացեաց և Գարաւաղացեաց յառաջադրուներուն միջև եղած կռիւն լրացաւ ուստի հեռագրորեն ծանուցածին չափ արեւելուս եղած չմեռեալ և վերաւոր մարդոց թիւն 110 էն աւելի չէ:

Մալթայի վաշտն տասն երեւելի և մեծ ազդեցութեան տէր Ալպանիացիներ Կուսինէն զրկեց, և յոյս կայ որ այս յանձնարարութիւնը կը յաջողէ քաղաքը վաղուան հետեւալ օրը Գարաւաղացեաց յանձնել:

Գահիրէ 10 դեկտ. Կորած փառային մէկ նամակը կը ծանուցանէ թէ այսօր Մասովա սիւրի հասնի (Հապէշատանէն): Մատրիտ 10 դեկտ. Սպանիական նոր նախարարութիւնը կազմուեցաւ ընդ նախագահութեամբ Պ. Բանալա տէլ Բալթէլլըի: Պ. Թէրէնոյ արտաքին գործոց նախարար եղած է:

Մատրիտ 10 դեկտ. Տասն և հինգ զօրավարք հրաժարուկան տուին: Լոնտոն 10 դեկտ. Օսմ. Բանա. 40 1/4 Գահիրէ 1863 12 3/4 Գահիրէ 1869 12 11/16 Գահիրէ 1871 58 1/2 Գահիրէ 1872 18 3/4 Գահիրէ 1873 11 Կիպրոս 79 1/8 Անգլ. Բանա. 97 7/16 Փարիզ 10 դեկտ. Օսմ. Բանա. 10.35 Գահիրէ 5 0/0 115.65 Բանա. 5 0/0 Գահիրէ 83.92 1/4

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ Կայսերական հրամանաւ՝ Գաւառական նախարարութեան Կ. Պօլոյ նախարգ Միլիթէթի Սալիմ էֆէնտին արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական անուանեցաւ Պալայի աստիճանաւ:

Արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ նոր հաստատուած Գալէմի Մալիսուս անուն քաղաքական նոր դիւանին տնօրէն անուանեցաւ Մեծ Նշան էֆէնտին Սէֆէրեան:

Արտաքին գործոց նախարարութեան գլխաւոր տնօրէն Չայեան Մեծ Իլիս էֆէնտին նոյն նախարարութեան խորհրդականի օգնական անուանեցաւ՝ առջի պաշտօնն սլ վերան մնալով:

Տէպրէի կառավարիչ ձեռքի էֆէնտին Գաւառայի կուսակալ անուանեցաւ Բուլէլի Պէյլէրպէյու թեան աստիճանաւ:

Անուանի թուրք գրագէտ Ահմէտ Միտհաթ էֆէնտին Կայսերական տպարանին և թագլիմի վաղայի պաշտօնական լրագրին միանգամայն անօրէն անուանեցաւ Իւլայի առաջին աստիճանաւ:

Ինչպէս վերոգրեալ պաշտօնաբաշխութեան կը տեսնուի, արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ նոր պաշտօն մը հաստատուած է Գալէմի Մալիսուս անունով: Վաղըթ լրագրին իւր այս առաւօտեան թիւը մէջ այս նկատմամբ հետեւեալ հաստատել կը լըզրէ:

Գալէմի Մալիսուսի տնօրէնութիւն անուանեալ պաշտօնն Եւրոպիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ Շէֆ Դալմաշէ կոչուած պաշտօնն է, զոր վարդին արտաքին գործոց նախարարութեան մէջ գրաւոր ձեռնարկութեանց ենթարկել անհնար եղած կարեւոր և ստիպողական գործողութիւնները կը կատարէ և անոնց վերաբերեալ պաշտօնագրերն ինք կը պահէ, և ըստ որում այսպիսի փափուկ պաշտօն մը՝ համաթեմաւ, յաղորդութեամբ և հաւատարմութեամբ առաջին կարգի տեղ բռնող անձի մը միայն կրնայ յանձնուիլ գոհութեան արժանի է որ այդ պաշտօնին Մեծ Նշան էֆէնտին կոչուած է, որ ինչպէս յայտնի է՝ այդ հանգամանքներն ունի իւր վրայ:

Վաղըթ կը ծանուցանէ թէ Ռուսիոյ կայսրն անձամբ և ուղղակի պատասխաններ է մայրաքաղաքիս Բուխար Գաւառի քրն, որ Ն. Վեհափառութիւնը շնորհաւորած էր իւր անձին դէմ եղած վերջին գաւառականութեան ի դերեւ եղեւաւ առթիւ:

Դանուր գետը սառած լինելով Լոյտի ընկերութիւնն այն կողմը բանող շողեւնաւուց երթեւեկութիւնները դադարեցուց:

Մայրաքաղաքիս Աւստրական զեռապետ Ջիշի կոմսը քանի մ'օրէն կը մեկնի Կ. Պօլէն, Ն. Վալմաթիւնը 1874 տարի 13/25 ին Աւստրո-Հունգարական կառավարութեան կողմէ մայրաքաղաքիս գեռապետ անուան լինելով, այս պաշտօնն հինգու կէս տարի վարած է ամենամանր պարագայից միջոցին:

Կայսերական վեցերորդ զօրաւորակին (Պալատա) հրամատար Հիւսէյն թէվիզի վաշտն Տարի Ծուրայի նախագահ անուանած լինելով Պաղատաւն մեկնեցաւ մայրաքաղաքս գալու համար: Հինգերորդ զօրաւորակին (Գամաթիս) հրամատար միւշիւր Ահմէտ էյուս վաշտն վեցերորդ զօրաւորակին հրամատար անուանած լինելով Պաղատա կերթայ և կըսուի թէ Գամաթիսի մէջ իրեն յաջորդ պիտի ունենայ Տիարաէքիւրի արդի կուսակալ Միւշիւր իզգէթ վաշտն:

Արեւելեան Բուլէլի երմտական վերատեսուչը թղթադրամ հանելու առաջարկութիւն ըրած էր, բայց նախադէմ ազգային ժողովն հաւանութիւն չտուաւ:

Մանուր հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Անատոլիոյ շատ կողմերն այս տարի վերջին ծոյր երաշտութեան պատճառաւ ոչխարաց համար ճարակ գտնել գոյարար:

ցած լինելով, այդ տեղերէն մեծ քանակութեամբ ոչխար ճանրայ հանուած են Կ. Պօլսի բերքը համար: Հետեւեալ, խիստ հաւանական է որ մայրաքաղաքիս մէջ միւս գինն ի մօտոյ լինէ:

Լոյտի ընկերութեան մայրաքաղաքս զաքս նստող գործակաւար Պ. Տօրնի ծրագիր մը ներկայեց Բ. Դրան, յորում կառավարչէ Եւրոպական Գըրամագլիս (Գամանեան նաւային ընկերութիւն մը կազմել, որ առաջին կարգի ու թ հաս շողեւնաւ պիտի բանեցնէ անբութեան ծովագերքն ի բոց առեալ մայրաքաղաքիս անմիջական շրջակայքը: Այս շողեւնաւ (Գամանեան գրող պիտի կրեն: Այս Աւստրական ծրագրէն զատ, Բ. Դրան իւր առջի Անգլո-Գաղղիական ծրագիր մ'ալ ունի, բայց յայտնի է թէ ինչ որչաւ մ'պիտի ընէ:

Անցեալներն Սպարապետի գուռը Տաղիսի միջոցից մը զարնուած Տօրնի Սիւրաքի պէյին համար զըրոյց եղած էր թէ խիստ գէշ վիճակի մէջ է: Մօնիթէօր տիւ Գամէրս կը ծանուցանէ թէ Սիւրաքի պէյին կեանքը վաղակի մէջ չէ, բայց կը կարծուի որ ալ թեւ կարելու հարկն անհրաժեշտ եղած է:

Մօնիթէօր տիւ Գամէրս կը ծանուցանէ թէ նոր միջոց մը գտնուած է որով օգն ամպոտ և միգրատու զած ժամանակ ալ լաւ լուսանկարներ պիտի կրնան հանուիլ, այնքան ճշգրտութեամբ, որքան կարելի է արեւգական ամենապայծառ լոյս մը տըռած ժամանակ:

Table with 2 columns: Item, Price. Items include Կրէկ իրիկուս գոյուեցաւ, Այս առաւօտ քաղաքացու, Բուլէլի երկաթուղի, Թիւրքաւոր, Գըրմիլ, Միւշիւրի տարբերութիւն, Հինգ շող, Միւշիւր, Պիլիմ.

Ա. Գ. Ա. Ս. Ի.

Վերջին թղթատարով Մուշէն եկած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ Մշոյ գաւառն Կաւնին գիւղին մէջ թուրքերը չորս Հայ սպաններ են. և ըստ որում կայսերական Քամիէքը նոյն միջոցին վան երթալու համար Մուշէն կանցնէին, Հայերն այդ չորս գիւղերէն իրենց արեւնախառն վիճակին մէջ Գամիէքաց կը ներկայեն, որք կերելի թէ աւելի ստիպողական գործեր ունենալով, բնառու շողորութիւն չեն ընծայած և փութացեր են ի վան: Յիշեալ չորս Հայ յոյ սպանման պատճառներն ու պարագայները չեն բացատրուած նամակին մէջ:

Տիգրանակերտի առաջնորդ Գեր. Փիլիպպոս եպիսկոպոս հետեւեալ զըրկած է մեղ ի պաշտպանութիւն իւր արդարութեան:

Խաղաղիւր. Ահաւստի կ'իտեթամ խոստումս կատարել Պատուիրակաց տեղեկագրին մը նախեալ մասերուն վերջին օժումը պիտի ընեմ այս անգամ: Սակայն չեմ գիտեր թէ ո'ր մէկ կէտին պատասխանեմ, ո'ր մէկ հակառակութիւնը պարզեմ: Իկաւ ընդարձակապէս է Տեղեկագիրը, և անոր իւրաքանչիւր պարբերութիւնն երկար քննադատութեանց կը կարօտի: Մեր այսօր Տեղեկագրին միայն քաւ:

նի մը կէտերուն ալ պատասխանելով թերհաշիւնիս պիտի գոցեմք : Զի բաւա-
կան երկար եղաւ մեր քննադատութիւնը :
Եթէ հարկ ըլլայ , նորէն հրապարակ
դալու պատրաստակաւութիւննիս այժմ
մէն կը յայտարարեմք :

Հոգեկազմը Տեղեկագիրն հետագրա-
կան քանի մը վերլուծութիւններէ յետոյ
կ'ըսէ :

«Ս. Պատրիարքն հեռագիր մի ևս առ-
ճիւղալոյս Եպիսկոպոս կ'ուզէր , որոյ
մէջ պատճէնն ալ մեզ՝ թէ պէտք է առ-
նա Գարեգինի և Պայծառնի , ապա թէ
ոչ՝ Վասակ ևս , ծանր դատաւարաւ-
թիւնն պիտի կրես » :

Այսպիսի հեռագիր մը բնաւ ստա-
ցած չ'եմ : Եթէ ընդունած ըլլայի , առ-
բախտ չ'կար որ անմիջապէս պիտի պա-
տասխանէի՝ իրողութեանց ճշտութիւնը
յայտնելով :

Այս մասին ոչ ոք կրնայ Ս. Պատրի-
արքը մեղադրել : Քանի որ տարբեր
ուղղութեան տեղեկագրուած էին իր-
դութիւնները՝ Նորին Արքայութեան :
Բնականաբար , նա ալ տարբեր համա-
զուտով մը ըստ այնմ պիտի տուայորդ-
ուէր :

Եւ սակայն ինչ էին մեր յանցանքը
որ Վասակ պիտի նկատուէր Ազգին ա-
ռաջ :

Եթէ վեց տարուան մէջ մեր բրած
անձնաբաց զննողութիւնները , հարբա-
տահարեալ ժողովրդոց համար մեր ըս-
տաւած քննքերը , որոնք անմիջապէս
մնացած չ'էին Ամեն . Ս. Պատրիարք Հօր
Ուստի ո՞վ պիտի ծանր դատաւարա-
տութեան արժանի ըլլար :

Ենթ որ չարունակ ամեն վտանգ աչ-
քերնիս տուած էինք ժողովրդեան հան-
դըստութեանը և բարօրութեանը հա-
մար , բնաւ երբէք ոչ քսակնիս զանա-
լով , ոչ անձերնիս խնայելով :

Եթ որ կեանքերնիս՝ ժողովրդական
կենաց մէջ դրած էինք , ազգային փա-
ռաց մէջ միշտ փնտռեցինք և կ'փնտը-
ուէր մեր փառքը , անոր երջանկութեա-
նը և փրկութեանը մէջ՝ մեր երջանկու-
թիւնն ու փրկութիւնը :

Վերջապէս մեր որ՝ պարտքերնիս կա-
տարեցինք մերովանն , Աստուծոյն՝ առ
Աստուած վճարելով , կայսերն՝ առ կայ-
սըր հատուցանելով , ինչպէս ժողովրդա-
եանն ալ՝ առ ժողովուրդն :

Իսկ նա որ հանդարտ և խաղաղ ժո-
ղովուրդն երկրիկեց : Նա որ խիղճ
չ'ըրաւ միտութեան մէջ հերձուած ձգե-
լու , բաժանում ցանելու : Նա որ հա-
մազգային ներդաշնակութիւնը խանգա-
րելով՝ ապագային համար ծնուցեալ յոյ-
սերը խեղդեց և թաղեց :

Մէկ խօսքով , նա որ՝ տեղական դո-
շաբաղ և հարստահարէ իշխանութեան
հետ միացեալ՝ ազգին դէմ մեծ դեր
խաղաց . . . :

Ասոնց ամենն ընդին ինչ դատա-
ւարտութիւն տալու է :

Ինչ անուն տրուելու է անոր , որ
իւր փառաւորութիւնը՝ ժողովրդականու-
թիւնը հարուածելուն մէջ միայն փնտը-
ուեց , և իւր աթոռը , դա՛նը , մեր առե-
բակացը վրայ բարձրացնել երազեց :

Ուշիմ ընթերցողները թո՛ղ գտնեն ,
և ըստ այնմ՝ ո՞վ է Վասակը , ո՞վ է դատա-
ւարտեին , թո՛ղ մտնեն :

Եթէ մարդիկ՝ իրենց չար գործքե-
րովը՝ Վասակայ անիծեալ տունը պիտի
ժառանգեն , այս մասին իմ ճակատա-
բաց է , և խիղճս հանդարտ :

Այնպիսի փափուկ ժամանակի մէջ ,
որ մեր ամենէն աննշան մէկ շարժումն
անգամ խնայողանքաւորութեան տակ էր ,
սէ՛տք էր որ զիւսանաղէտ կարծեալ
անձինք անհեռատեսութեամբ կամ առ-
նախանձու , այսպիսի հակազդային խաղ
մը խաղային , և մեզ հարուածելու հա-
մար՝ ժողովրդականութիւնն ու ազգը մի-
ահասու ահաբեկու ելլէին :

Անոնք որ կարծեցին թէ ժողովուր-
դը հարուածելով՝ զիս հարունածեցին ,
չ'արաչար սխալեցան :

Ապագան պիտի սրբադէմ իրենց այս
սխալումները :

Գալով ժամանակիս պահանջմանը
տուք և մեր ստանձնած անձնական պա-
տասխանատուութեամբ մասին , կըսեմ :

Ապաքէն մեր պատասխանատուու-
թիւնը՝ պատուիրակաց պատասխանատու-
ւութեանը պէս չ'էր : Աւելի ծանր էր ,
ինչպէս նաև տեղական գործունէրու մա-
սին մեր ունեցած անձնական փորձերն
անոնց փորձերէն աւելի իմաստասիր-
եալ էին :

Ազգային պատուիրակութեան պա-
տասխանատուութեան չըջանը թերեւ
մինչև ազգային խորհրդարանին առջև
տարածուէր և Հայկական տարեգրու-
թեանց մէջ ամբողջութեամբ : Սակայն մերը՝
ընդհանուր Եւրոպական ազգաց խորհըր-
դարաններուն և կայսերական դահլիճ-
ներուն մէջ օրուան խնդիր եղած և ըստ
այսմ հասարակաց կարծեաց տեղեկեա-
կան տեսանք եղած էր :

Հան պիտի քննուէր , և մեր ամբա-
տանութիւնները հրապարակաւ՝ նոյն իսկ
տեղական Դէյսերու վկայութեամբ՝ մէ-
կիկ մէկիկ պիտի հաստատուէին :

Իրողութիւններ պիտի յայտնուէին ,
որ դեռ լոյս չ'են տեսած , և որ բազա-
ղաքականութիւնն այսօր ալ չ'եներ որ
հրապարակեմ :

Ի հակիրճ բան , հոն պիտի արեւա-
բանայինք կամ յաւիտեան պիտի դա-
տաւարտուէինք :

Այս պիտի ըլլար իմ միակ փառքը ,
իմ մէկ հասիլի միակ արութիւնը :

Տեղեկագիրը հեղադարձող իշխանակէ-
ւ չ'աւ փորձարաններ կան եղեր , ըն-
կերութիւնը կան եղեր , ժողով կամ ժո-
ղովուրդ կան եղեր , օրէնք ու իրաւունք
կան եղեր , այլ ամենն ալ դորձիք են ,
մերթ մէկին մերթ միւսին . . . :

Ենթահայ երբ տեղեկագրէն , որ կը
խոստովանի թէ Տեղաբնակարար մէջ վար-
ժարաններ կան եղեր :

Սակայն կը հարցնենք թէ հիմայ այդ
վարժարաններն ինչու՞ դոցուեր են :

Եթէ այդ կրթական հաստատու-
թեանց փակումներն ալ՝ մեր ժողովուրդի
անդիմադրելի յառաջացան :

Եթէ համարութիւնը՝ լրագրաց մէջ
հրատարակուած ծանօթութիւններէն ,
Պատրիարքարան հեռագրուած տեղեկու-
թիւններէն պիտի ստուգուին , կը հա-
ւատեն թէ ազգային պատուիրակու-
թեան թերադրութեամբ կատարուած է
այդ ամբողջ գործը :

Ազգային պատուիրակութիւնը՝ գա-
ւառաց մէջ ազգային դպրոցաց պաշտ-
տանութիւնն ընելու կոչուած էր , թէ
խափանելու : Կը խոստովանի նաև թէ
Տեղաբնակարար մէջ ազգային ընկերու-
թիւններ ալ կան :

Այո՛ , Հայրենասուէր , Անձնուէր ,
Մեարդութեան , Վասպուրական , Ընթեր-
ցարանաց , Իրաւասիրաց անուամբ ընկե-
րութիւններ կան , որոնք տեղական ժո-
ղովուրդը կրթելու , լուսաւորելու , հայ-
րենեաց եւտոնք ընելու , հայկական լե-
զուն մշակելու , հարստահարելուց իրա-
ւունքը՝ թէ՛ օտարաց և թէ՛ բնաւոր
ազգայնոց դէմ պաշտպանելու համար
հաստատուած են :

Տեղեկագիրը մեր յառաջ բերած վեր-
ջին պարբերութեանը մէջ՝ «Ժողովը կամ
ժողովուրդը կան եղեր , այլ ամենքն ալ
գործիք են , մերթ մէկին , մերթ միւ-
սին» ըսելով՝ անուղղակի կերպով կա-
նարգէ ժողովը և ժողովուրդը , օրէնք
և իրաւունք միանգամայն :

«Մերթ մէկին և մերթ միւսին գոր-
ծիք կ'ընեն եղեր» կ'ըսէ :

Սակայն «մերթ մէկին և մերթ միւսը»
որոնք են , այդ չ'ըսեցներ : Վասն զի
մէկ կամ միւս չ'կայ Տեղաբնակարար
մէջ , այլ բոլորն ալ՝ թեմական ժողո-
վուրդներ են :

Տեղեկագիրը նշանաւոր պարբերու-
թեամբ մը կը կըքէ իւր վերջաբանը :

«Ժողովրդական նախապատրաստեալ
յուզմանց շարժումիւն այն է , որ ազ-
գային պաշտօնէութիւնները քանի մը
անձինք իրենց գործիք և միջոց ընելով՝
կուզեն ընկերութեանց , ազգային կա-
ռուածոց ու եկեղեցեաց տեսչութիւնն ու
մատակարարութիւնը իրենց փոխ տնայ-
նել , որ մեծ գումարներ կը կապեն , և
թէպէտ ևս մինչև ցայսօր միայն պահ-
պանուած կամ անցուցուած են , բայց ի
պէտաւ ազգին պիտանութեանց ալ դոր-
ծածուած չ'են , այն ինչ դատարարու-
ած » :

Թեան համար բաւական կարող էր և է
օգնութիւն ընծայել :

Ահա՛ խնդրոյն բուն գաղափարը , չար-
ժառիթը , ահա խնդրոյն ճիշդ լուծումը :

Տեղեկագիրն պաշտպանած և պատ-
ուաւոր անուանած ժողովական անձինք-
ներն են այդ հաշուական խնդրոց մէջ
նշանաւոր դեր խաղացողները :

Ազգային ամեն տեսակ արոց բաշխ-
ման և հաւաքման մէջ՝ իրենց անհաւա-
տարմութիւնը փորձով հաստատուած էր
Տեղաբնակարար՝ որք իրենց խով ցարդ-
կը մնան , խաղախեալ և նենգեալ էին
կըսուէր : Գայթակղութիւնն ընդհանրա-
ցած է ժողովրդեան մէջ :

Ազգային եկամտից բոլոր հաշիւներն
և զինուորական արոց մեծաքանակ հա-
ւաքումները , « Զորապ փարսաի , Հըրգա
փարսաի , Էստէր փարսաի » եւ անոն-
ներով գումարուած պատերազմական նը-
պատներուն հաշիւները՝ դեռ ժողովով
ժողովրդեան ներկայացուած չ'են :

Միւսիւն Երեւանի Բնակարար

Կ. Պոլիս 26 նոյ. 1879

. . . Խմբագիր .

Զեր պատուական թերթին մի-
ջոցաւ կը փութաւ ծանուցանել
թէ Կիլիկիան ընկերութեան գործ-
ժողովա ստացաւ ձեռամբ Միւստ
Չէրաղ Էֆէնտի (30) երեսուն Օսմ
ոսկի , երկուսը մասն այն հանգանա-
կութեան դր Վսեմ : Տիկին Զարու-
հի Ս. Համամճեան բացած է ինը-
պատա Կիլիկիան ընկերութեան :

Ուստի պարտ անձին կը համա-
րինք մեր խորին և սրտազին շնոր-
հակալեքն յայտնել հրապարակաւ
Յակոբ Նորասունկեան , Տօքթ. Քեա-
թիպեան , և Տօքթ. Բէյրամճեան
տղին և ազգապանծ տեարց , որք
սոյն դումարը հայկթայիկեով ուղե-
ցին քաջալերել Կիլիկիան ընկերու-
թիւնը ի յառաջդիմութիւն Կիլիկիոյ
ժրագլուխ մանկուոյն :

Գործադիր ժողովա քաղցր ու
նուիրական պարտաւորութիւն մը
զանց ըրած պիտի ըլլայ եթէ չ'իւ-
թայ այս առթիւ իւր կրկին շնորհա-
կալեաց զգաւմունքն լիարժեք նը-
ւերել Վսեմ : Տիկին Զարուհի Ս. Հա-
մամճեանի որ ինքնաբերաբար այս-
պիսի ազգօգուտ ձեռնարկութիւն
մ'սկսելով՝ սիրեց շարունակել զայն
ց'այսօր և յօժարովով կը խոստանայ
մեզ շարունակել այն հանգանակու-
թիւնը ի նպատակ Կիլիկիան ընկերու-
թեան , որ զիտէ ու պիտի գլխաւոր
այսպիսի անձնուէր աջակցութիւն
ներն ու օգտակար ծառայութիւն
ները արժանապէս գնահատել :

Ի Գիմայ Գործ. Ժողովոյ Կիլիկ-
եան ընկերութեան .

Աւանադ-պիր Աւանապետ
Տ. Աւանապետ Գ. Աւանապետ

Կ. Պոլիս 23 նոյ. 1879

. . . Խմբագիր Տնօրէն Մատիւ
օրագրոյ .

Դպրոցասիրաց-Արեւելեան ընկե-
րութեան Տնօրէն Խորհուրդը կը
խնդրէ Զեր Մեծապատուութեան
որ բարեհաճիք Զեր պատուական
թերթի միջոցաւ հրատարակել այն
բարեւեւ ազգայնաց անուններն որք
վերջին երկամեայ չըջանին մէջ ի-
րենց յարգի նուէրներով քաջալերե-
ցին ընկերութիւնն :

Մեծ. Ն. Տէր Ղևնդեան օրինակ
նախքեց Մայրենի լեզու 100 »
Բայցարարութիւն Մայրեն-
նի լեզուի 40 »
Մեծ. Ս. Տամատեան նը-
ւիրեց Դպրոցական Սահ-
մանագրութիւն 1 »
Ուսման Նախագիծ 1 »
Մեծ. Ռ. Պերպերեան նը-
ւիրեց Աւանապետ Տեղիք 15 »

Պատուարժան միաբա-	
նութիւն վենետիկոյ	
այլի այլ գրեանք	526 »
Մեծ. Ս. Պերպերեան	
ճաշակ Հայ Մատենագ- րութեան	5 »
Մեծ. Յարոյ Հայոց Մա- մուլը Ռուսաստանում	10 »
Մեծ. Զաքարիա Գրբի-	
գորեան Երկունք թրդ-	5 »
Գարու	
Մեծ. Գարբիէլ Միրզո-	
եան Թաւամազ Մեղու-	40 »
կարմիր Լաղաեր	40 »
Շարժական Տաւեր	10 Տուր
Պատուարժան Ռուսիոյ	
Օժանդակ ընկ. Մամուր-	
եանի Պատմութիւն	3 Շարք
Կաղանդ-չէք	4 Օրինակ
Պերպերեան Սանուց	
ընկերութիւն Օսմ. Ոսկի	5
Մագիսթրի անդամներէն	7 75
Վսեմ. Ապրիս Ապրիս Բագ-	
րատունի	14 50

Մատուցանելով սոյն ազգապանդ-
իրատուայ մեր ջերմ շնորհակալեաց
հաւատալին : Միւսմը յարգանք
Աւանապետ Աւանապետ
Թ. Տնօրէն Տ. Տ. Ռ. Ռ. Ռ. Ռ.

Բերա 28 նոյ. 1879

. . . Խմբագրատեղեւ Էֆէնտի ,
Խնդրեմք հետեւեալ ազգը բա-
րեհաճիք Զեր պատուական լրագ-
րոյն մէջ հիւրընկալել :

Ը. Օ. Կ.

Ըստ բաղձանոց ուխտի եկեղեց-
ւոյ և Թաղական Խորհրդոյս , Գեր-
Տ. Մաղաքիա Խաչատուր փարգա-
պետ Օրմանեան , յառաջիկայ կիւ-
րակէ որ է գեկու . 2 , թաղիս Ս. Եր-
բարդութեան եկեղեցւոյ մէջ քարոզ
խօսելով հանդիսաւոր Ս. Պատմադ-
պիտի մատուցանէ :

Ուստի , զայս ի գիտութիւն բա-
րեպաշտ ազգայնոց ծանուցանելով ,
Միւսմը յարգանք
Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ
(Մարգարէի Գ. Աւանապետ
Լ. Փ. Աւանապետ)

Վ. Բ. Պ. Ա. Կ.

Երեւանի Մատիւ մէջ Պերպերեան
փաշայի որդի Նեճիկ պէյին համար
Այսօրն « Կուսակալ » բառը « Կա-
ւալարի » պէտք է կարգաւ :

ՆԱԽԱՐԱՐՈՒՄ

Ս. Երուսաղէմայ վաղ քիւն իւս-
կիւտար վանքին այդին Գապրիստան
ճառատէսի 11 թիւ միայն մեծ տունը
որ 330 կանգուն տեղ է , վաղ քիւն
կողմանէ ծախու է . ուստի ո՞վ որ
կուզէ՝ մինչև յառաջիկայ հինգշաբ-
թի օր պէտք է յիշատակէ մատ-
գալ :
22 նոյ 1879
3-4

Ի. Լ. Ա. Ն.

Ձեյթուն պուրնու ֆապրիկա-
տակիւնաւ սեպտեմբ. վէ եկեղեցի-
վէ պաղը հապի օլան պաղչէ իւր սե-
նէ միւստեթիւն չըբայիթի մաղաքը-
բէսիլէ իմար օրուստաղըստան վէ
սէնէվի էլլի տաշա իրայի Օսմանի
իմարը իլէ թալիպի էօստէսիտէ օ-
լուպ քեանուրնի էվլէլին պիլինի
ճիւմա իրթէսի կիւնիւ միւզայիտէսի
պիլ իմար քարաղը գաթիկ վերլի-
ճէյինտէն , տաշա զիտաւ իմար իլէ
իսթիմարին թալիպ օլանտարնի եկ-
մի մեղրիւրաւ Տալի Շուրայի տա-
քերիլէ կէմէլիլի :

ՎԵՐՔ ՏԱՐՈՆՈՑ

Պատմութիւն Աղիւստեղի և Սարգսի
բաժանի Աղիւստեղի .
Գրեալ էր Կարապետ Գրիգորի
հայերէն Տարեաց .
Ամեն Հայ գրականագէտաց քով
կը գտնուի . գին 5 զրշ :

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ

Աւստին Կարապետ

Վերայիշեալ գաղափարին բացատրական ձեռնարկն է, որ կը ծառայէ զխառորտոր ուսուցիչներուն և ծընողաց գործածութեան : Գին 7 զա-հեկան արծաթ :

ՊՕՔԱԶԶԻՕ

ՏԱՐՈՆՈՐԵԱԿ

Աւստին Կարապետի

Հատոր Բ.

Տպագրեալ յիշկիր

Ամեն Հայ գրականագէտաց քով կը գտնուի : Գին մէկ արծաթ Մեծիտ :

ՄՈՐԻՍ ԿԱՄ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՅԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՄԻ Զ. Գաղափար

Թարգմանեցի Գաղ. Մարկիսի Գ. Հարէնց
Ըստ յանձնարարութեան Արժ. Գ. Վ.
Սրբանձմեանցի

Ամեն կարգի անձանց համար աշխատանքութեան և խնայողութեան ազդու օրինակներ պարունակող սոյն ընտիր բարոյական, որ 250 ութմա-ծալ էրեւելի կը բաղկանայ, մաքուր տպագրութեամբ հրատարակուած լինելով, խիստ գիւրգիւն, այսինքն հատոր մէկ քառորդ Մեծիտ կը ծառայուի ամեն Հայ գրականագէտաց քով :

Աւստին Կարապետի Ս. Փրէն

Ի զիմաց Հոգաբարձութեան խօսեցաւ

Յ. ՈՍԿԱՆ

1879 մայիս 10, Կ. Պոլս

Հրատարակութիւն Հոգաբարձութեան

Ի նպատակ Հիւանդանոցի

Ին Երեւ. զրշ պղինձ

Կը ծախուի Աղիւստեղի Հիւանդանոցի
գրասենեակը Ի Մեծ Նոր խան :

Սրբանձմեան Գաղափար

Այս ընտիր գրքովը ամեն բանա-տէր Հայաց հետաքրքրութիւնը իրա-ւամբ գործած է : Կը ծախուի ամեն Հայ գրականագէտաց նաեւ լրագրաց ցրուիչներուն ձեռքով : Գին 2 զրշ :



“Կատարելութիւն”

ՄԵՏԵՍ Ս. Բ. ԱԼԼԵՆԻՆԻՆ

Վերականգնող Մազ (Կորոզող)

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Երբէք չվերադարձուի Նորոգելու Վերա-
Մազը իր երկտարակալան գոյնին,
ընթացելով անոր նոր կեանք, աճում,
և փայլուն գեղեցկութիւն : Իր ար-
դիւնը ստորագրուած կատարեալ է, շատով
վանելով արեւորութիւնը : Երբ մը չէ :

Միշտ կը հաստատէ ինքնին իր
մազին բնական զօրացուցիչը :

Գլխաւոր Միջնակարգ (Մազադան) է—

114 AND 116 SOUTHAMPTON ROW, Լոնտոն, Լոնդոն :

Կը ծախուի ամեն կեղծածածկաւորութեան, Լոնտոն, Հաճոյ Լազալա-
ճառներէն, և Լոնդոնի Գեղարվարչութեան :

Ի. Պօլս Ս. Բանդիւր Երբեք քով Ֆարմատի Պրիմանի
Բէրա Մեծ փողոց և Եւրոպայի Բոլ, Լոնդոն-
դիական միջնակարգ, Եւրոպայի Գաղափարը Գաղափար :

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԻՆ

Կ. Ս. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ

ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ ԲԱՆՈՂ ՇՈՂԵՆԱԿՆԵՐԸ

Ի-Ի-Թ-Ի-Ճ-Ե-Ա-Ն	Կ-Ս-Բ-Ա-Ն	Ի-Ի-Թ-Ի-Ճ-Ե-Ա-Ն	Կ-Ս-Բ-Ա-Ն
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
	7 15	2 45	8 30
	8 15	2 45	9
2	8 35	3 15	9 30
2 30	9 15	3 45	9 50
3	9 35	4 15	10 10
3 30	10	4 45	10 35
4	10 25	5 15	11
4 30	10 45	5 45	11 20
5 5	11 5	6 15	11 40
5 40	11 25	6 45	11 50
6 15	11 40	7 15	12 5
6 40	12	8	

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Ի-Ի-Թ-Ի-Ճ-Ե-Ա-Ն	Կ-Ս-Բ-Ա-Ն	Ի-Ի-Թ-Ի-Ճ-Ե-Ա-Ն	Կ-Ս-Բ-Ա-Ն
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
	6 35		6 35
2 30	8		8
	8 40	2 30	8 45
	9 20	3 5	9 20
3 5	10	3 45	10
3 45	10 30	4 30	10 30
4 30	11	5	11 5
5	11 30	5 25	11 35
5 25	12	6	12 5
6			

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՇԱԿ

ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՅԱԼԱԿԱՅԱՆ, ԱՇԽԱՏԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

Հանգերձ գրական, արտադրական, կեն-
սագրական և այլ ծանօթութեամբ :

Աշխատանքային Ս. Պրիմանի

Աղիւստեղի ամենէն նշանաւոր հեղի-
նակաց գործերէն քաղելով արտադրա-
տաւած է սոյն հատարածը, որ
բացի զանազան կարեւոր տեղեկու-
թիւններէն, կը պարունակէ նաեւ Հայ
բանաստեղծներու կենսագրութիւնը,
որոցմէ ամենք շատերու անձնութիւնն :

Այսպէս չափաւոր մը կըր-
նան կարգաւ ամեն կարգի անձինք,
նա մանաւանդ փարձարանաց բարձ-
րագոյն կարգի աշակերտք, որոց
շատ անգամ անօգուտ գրեանք կը
արուին սերտորոյթիւնն :

Այս գիրքը մեծ գիւրութիւնն ալ-
տի բնծայէ գաղափարաց, որք Հա-
յերէն լեզուի գաղափարութիւն կը-
նեն գրողներուն մէջ, միանգամայն
Հայ երիտասարդներուն և ընտանեաց
համար ընթերցանութեան մէկ հա-
տիկ գիրք մը է :

Կեղերանատեղին է Մարգարեան
գրատունը . կը ծախուի նաեւ ամեն
գրականագէտաց և իրաւագէտաց Պօլս
այսինքն խանութը, և Բերա Պ. Վուս-
տի գրատունը . գինն է 40 զօրուշ
արծաթ : Շատ անգամ զեղչ կըլլայ :

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հ. ՅԵՐ ԳԵՌԱՆԵԱՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ

Այս բնագրան ակզրական ընթերցարար
մանուկներուն համար :

Ս. ՏԱՐԻ

(Եօթներորդ տպագրութեան ար-

տատպում)

1879

Մայրենի լեզուի ուսանողին մասը,
որ Պօլս աշխարհագրութեան վերածուե-
լով հրատարակուած է այսօր, ար-
դէն Ռուսահայոց դպրոցներուն հա-
մար մինչև եօթներորդ տպագրու-
թեան հասած է : Ընտիր գործ մը է
չորս տարուան ընթացքի բաժնուած,
որք հետզհետէ պիտի հրատարակ-
ւին, և մեծապէս կրնայ օգտակար
լինիլ աղիւստեղի վարժարանաց :

Կեղերանատեղին է Արարատեան
ընկերութեան գրատունը, Ղալա-
թիա կէօջէ օլլու խան, թիւ 13 : Կը
գտնուի նաեւ Հայ գրականագէտաց քով
Գին 3 զահեկան արծաթ :

ՓԵՐԻՅՈՒ ՏԻԵՐՈՒԱՆ ԱՐՈՒՆՏԵԱՆԻՆ 1878

ՋՕՐՁ ԲՐԱՅՈՒ

(George Price)

ՅԱԼԱԿԱՅԱՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

ԱՇԽԱՏԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

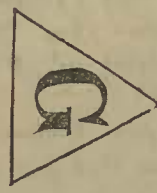
(ԳԵՐԱ—ՅՈՒ)

Աշխատանքային Ս. Պրիմանի
40 Տարեկան ամեն հաստատուած :

NEC PLUS ULTRA

Աշխատանքային

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԵՒ ԱՇԽԱՏԱՆ ԼԵԶՈՒԻ



Գործարանային

Կրակ և վառարկութեան
Պօլս անտառային
Խարտեայ, ծախող և պատ-
ուղ գործարաններու գին և
ցարձակաց ապագայ :

Աղիւստեղի ամենէն նշանաւոր հեղի-
նակաց գործերէն քաղելով արտադրա-
տաւած է սոյն հատարածը, որ
բացի զանազան կարեւոր տեղեկու-
թիւններէն, կը պարունակէ նաեւ Հայ
բանաստեղծներու կենսագրութիւնը,
որոցմէ ամենք շատերու անձնութիւնն :

Այս գործարանին համար աշխարհագրութեան վերածուե-
լով հրատարակուած է այսօր, ար-
դէն Ռուսահայոց դպրոցներուն հա-
մար մինչև եօթներորդ տպագրու-
թեան հասած է : Ընտիր գործ մը է
չորս տարուան ընթացքի բաժնուած,
որք հետզհետէ պիտի հրատարակ-
ւին, և մեծապէս կրնայ օգտակար
լինիլ աղիւստեղի վարժարանաց :

ՍՈՍԿԱՆԻ ԶՕՐԸ

Ի Պօլս Եւրոպայի

ՏԵՄԻ Զ. Գաղափար
Թարգմանեցի Գաղ. Մարկիսի Գ. Հարէնց
Ըստ յանձնարարութեան Արժ. Գ. Վ.
Սրբանձմեանցի

Ամեն կարգի անձանց համար աշխատանքութեան և խնայողութեան ազդու օրինակներ պարունակող սոյն ընտիր բարոյական, որ 250 ութմա-ծալ էրեւելի կը բաղկանայ, մաքուր տպագրութեամբ հրատարակուած լինելով, խիստ գիւրգիւն, այսինքն հատոր մէկ քառորդ Մեծիտ կը ծառայուի ամեն Հայ գրականագէտաց քով :

Աւստին Կարապետի Ս. Փրէն
Ի զիմաց Հոգաբարձութեան խօսեցաւ
Յ. ՈՍԿԱՆ
1879 մայիս 10, Կ. Պոլս
Հրատարակութիւն Հոգաբարձութեան

Ի նպատակ Հիւանդանոցի

Ին Երեւ. զրշ պղինձ

Կը ծախուի Աղիւստեղի Հիւանդանոցի
գրասենեակը Ի Մեծ Նոր խան :

Սրբանձմեան Գաղափար

Այս ընտիր գրքովը ամեն բանա-տէր Հայաց հետաքրքրութիւնը իրա-ւամբ գործած է : Կը ծախուի ամեն Հայ գրականագէտաց նաեւ լրագրաց ցրուիչներուն ձեռքով : Գին 2 զրշ :